

М. М. Ільницький

Лепкий Богдан Сильвестрович

ЛЕПКИЙ Богдан Сильвестрович (псевд. і крипт.: Федір Кригулецький, Нестор, Ярослав Марченко, Л. Богдан, Б. Л., Нестор Л., Онисим, Сень Брень, Петро Тихий, Тойсам, Б. Бережанський та ін.; 04. 11. 1872, х. Кривенький побл. с. Кригулець, нині с. Крогулець Гусятин. р-ну Терноп. обл. – 21. 07. 1941, м. Краків, Польща) – письменник, перекладач, літературознавець, художник, педагог, громадський діяч. Син [Сильвестра](#), брат [Левка](#) та [Миколи](#) Лепких. Закін. Бережан. гімназію (нині Терноп. обл., 1891), навч. у Віден. та Львів. (закін. 1895) університетах. 1895–98 учителював у Бережан. гімназії, 1899 переїхав до Кракова, працював у гімназіях ім. Собеського, св. Анни, св. Яцка та в Ягеллон. університеті, де був відкритий лекторат з української мови та літ-ри. Від 1911 – проф. гімназії та доцент виділових учител. курсів. У Кракові опинився в атмосфері актив. літ. і культур. життя, заприятелював із молодими польс. письменниками [С. Виспянським](#), [С. Пшибишевським](#), а також [В. Стефаником](#), який тоді навч. у Кракові. Часто приїздив до Львова, приєднався до літ. угруповання «*Молода муза*». 1-а світова війна застала письменника у с. Яремча на Гуцульщині, звідки він через Угорщину виїхав до Відня, де було вже багато представників укр. інтелігенції ([П. Карманський](#), [В. Пачовський](#), [Ф. Колесса](#), [В. Щурат](#) та ін.). Стали налагоджувати видавн. справу – видавати брошури, календар, нар. буквар, зб. пісень тощо. Від 1915 – у Німеччині. Деякий час перебував у м-ку Раштатт, а 1916 переїхав до Вецляра, де працював у таборі укр. військовополонених – вояків рос. армії. Співпрацював з видавництвами «Українська накладня» та «Українське слово», підготував вид. творів багатьох класиків укр. літ-ри. Згодом – знову у Кракові, викладав укр. літературу в Ягеллон. університеті, а 1932 став проф. цього університету. Після окупації Польщі Німеччиною 1939 залишився без роботи. Провідне місце у різножанр. творчості Л. належить поезії. На поч. 20

ст. одна за одною виходили зб. його поезій «Стрічки» (1901), «Осінь», «Листки пануть» (1902), «На чужині» (1904), «З глибин душі» (1905), «Для ідеї» (1911), «З-над моря» (1917) та ін. Ранні вірші поета мають переважно рефлексив. характер, у них домінує настрій осіннього умиротворення, злагоди зі світом, туги, істор. пам'яті, що включає в себе спогад про героїчні та драм. сторінки минулого українського народу. Це пам'ять колектив. психології, посилена ідеєю нац. державності у християн.-реліг. варіанті. Події 1-ї світової війни переналаштували лірику Л. на героїко-драм. лад, у ній часто з'являються істор. асоціації, зокрема зі «Слова о полку Ігоревім», трансформації мотивів укр. фольклору та християн. обрядовості, вона сповнена атмосферою світ. культури, зокрема образами Й.-В. Гете. Прозу письменник почав писати одночасно з поезією. Його ранні зб. «З села» (1898), «Оповідання», «Щаслива година» (обидві – 1901), «В глухім куті» (1903), «По дорозі життя» (1905), «Кидаю слова» (1911) та ін. позначені, за характеристикою І. Франка, «м'якістю колориту й ніжністю почуття», вписуючись водночас у контекст лірично-психол. укр. малої прози кін. 19 – поч. 20 ст. Теми багатьох оповідань письменника – із життя добре відомого йому священничого середовища, заг. темат. діапазон – село на зламі патріархал. традицій під тиском нових сусп. обставин. Такими рисами позначені й повісті «Під тихий вечір» (1923), «Зірка» (1929), «Веселка над пустирем» (1930). Найбільший успіх випав на долю творів істор. тематики «Сотниківна» (1927), «Вадим» (1930), «Орли» (1934), «Крутіж» (1941) та циклу «Мазепа» (1926–29), що розрісся до семи повістей. В оповіданні «Каяла» (1935) автором «Слова о полку Ігоревім» виступає син галиц.-волин. князя Ярослава Осмомисла, брат Ярославни (Єфросинії) Володимир (в оповіданні він названий не княжим іменем – Данило). У 1980-х рр. письменник *С. Пушик* та історик *Л. Махновець* майже одночасно незалежно один від одного висунули гіпотезу, що автором «Слова...» був той самий син Ярослава Осмомисла Володимир. В епопеї «Мазепа» змальована панорама життя України 17 – поч. 18 ст. у широкій істор. та суспільно-культур. проекції, розкрита багатогранна діяльність І. Мазепи на тлі епохи. Л. належить багато перекладів творів світ. культури укр. мовою (П.-Б. Шеллі, Г. Гайне, О. Пушкіна, М. Конопніцької) та української – польською («Слово о полку Ігоревім», Т. Шевченка, І. Франка, М. Коцюбинського, П. Тичини, М. Рильського та ін.). Як літературознавець Л. написав «Начерк історії української літератури» у 2-х кн. (1909; 1911) та «Нарис української літератури» польс. мовою (1930), підготував до друку повне вид. поезії і прози Т. Шевченка у 5-ти т. (1919–20), твори Марка Вовчка у 3-х т., Є. Гребінки, П. Куліша, С. Руданського, Я. Щоголіва та ін. з ґрунт. передмовами, що не раз розросталися до рівня монографій, літературозн. розвідки про твори Т. Шевченка, М. Шашкевича, В. Стефаника та ін. Л. упродовж усього свого життя малював картини, цікавився розвитком вітчизн. та світ. мистецтва, а у молоді роки навіть мріяв стати істор. художником. На структурно-семант. рівні його словес. творів помітна мистецтвозн. ерудиція автора, що зумовлюється тенденціями сучас. літ. компаративістики. 1995 у Бережанах відкрито [Лепкого Б. Літературний музей](#).

Основні твори

Писання. Твори: У 2 т. К.; Ляйпциґ, 1922; Твори: У 2 т. К., 1991; Твори: У 2 т. К., 1997; Вибрані твори: У 2 т. К., 2007.

Рекомендована література

1. Євшан М. Богдан Лепкий. Елементи його творчости // Укр. хата. 1909. Ч. 7–8;
2. Кузеля З. Богдан Лепкий: Бібліогр. нарис // Золота Липа: Ювіл. зб. творів Богдана Лепкого з його життєписом, бібліографією творів і присвятами. Берлін, 1924;
3. Рудницький М. Від Мирного до Хвильового. Л., 1936;
4. Карманський П. Бодьо // Укр. богема. Л., 1936;
5. Ільницький М. Найпопулярніша постать на галицькому ґрунті // Лепкий Б. С. Твори: У 2 т. К., 1991. Т. 1;
6. Сивіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість. К., 1993;
7. Шумило Н. Богдан Лепкий: на перехресті традиційного й нового // Січ. 1998. № 9–10;
8. Коритко Р. Від передгроззя до громовиці (роман з життя Богдана і Льва Лепких). Л., 2000;
9. Погребенник Ф. Берлінські видання творів Івана Котляревського, споруджені Богданом Лепким // Січ. 2000. № 10;
10. Ткачук М. Модерністський дискурс лірики та новел Богдана Лепкого. Т., 2005.

Покликання на статтю:

Лепкий Богдан Сильвестрович / М. М. Ільницький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54373>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).